

NOTA INTERIOR

Assumpte: Apadrinament promoció Dret UdG

Data: 5 juliol 2019

DRET, JUSTÍCIA I DEMOCRÀCIA

- Bona tarda a tothom. Començo aquesta intervenció expressant-vos el meu agraïment a la Universitat de Girona i a la Facultat de Dret per haver-me convidat a participar en un acte tan rellevant i emotiu com aquest.
- M'honora acompanyar-vos perquè abans que advocada vaig ser estudiant de dret. Així que és tot un honor que m'hagueu proposat apadrinar la promoció que avui es gradua. Felicito sincerament a tots els graduats que avui recollireu el vostre diploma: en els estudis de Dret, de Criminologia, de Ciències Polítiques; aquells dels dobles graus i també els alumnes del Màster en Advocacia.
- Com a Consellera de Justícia, a més, vull mencionar i agrair la disponibilitat de la Universitat per col·laborar amb el nostre Departament. Les universitats són una institució amb una funció social de gran rellevància. Són –sou– la consciència crítica de la societat. Generen coneixement, i promouen valors com el lliure pensament, la inclusió i la solidaritat; i també els de l'esforç i el compromís.
- Des del Generalitat de Catalunya valorem molt positivament la possibilitat de sumar esforços i de col·laborar amb les universitats, també amb la de Girona. Ara fa un any que amb el degà, l'Excm. Dr. Joaquim Salvi, vam signar un conveni per acollir d'activitats de treballs en benefici de la comunitat. Com a societat democràtica tenim una responsabilitat en la reinserció de les persones que han comés delictes; i a garantir a tothom tantes oportunitats com siguin necessàries. Tots ens hi hem d'implicar, i comptar amb les universitats és una mostra d'aquest compromís.

- Un compromís que va més enllà, i que també és manifesta en les actuacions de suport i integració de persones discapacitades, i de persones en risc d'exclusió que porteu a terme; i a les quals molts dels estudiants que avui us gradueu heu participat com a voluntaris. Us agraïm sincerament la vostra dedicació.
- Com us deia, em plau enormement la invitació que vaig rebre del Degà de la Facultat de Dret, el Dr. Albert Ruda, per ser la vostra padrina. Avui us acompanyo i comparteixo el vostre sentiment d'alegria. En aquest moment de joia, d'il·lusió i de celebració, com ho és el d'arribar, amb èxit, al final d'uns estudis universitaris. Acabeu el procés de formació superior i comenceu una nova etapa, igualment rellevant però força diferent, com és el món del treball, amb totes les possibilitats que s'obren davant vostre.
- Ara no en podeu ser conscients perquè tot just heu finalitzat els estudis. Però aquests anys a la universitat marcaran les vostres vides. D'aquest temps us heu d'endur el millor record, que us quedarà com un petit tresor, cada vegada més valuós, que us agradarà reviure i que us acompanyarà sempre. En aquests anys us heu format com a futurs professionals; però sobre tot com a ciutadans i ciutadanes.
- La universitat és el temple de l'intel·lecte. Aquí es llegeix, es pensa, s'escriu, i sobre tot, es debat i s'intercanvien idees. I aquesta és una aportació essencial de la universitat a la societat. El debat es basa en el poder de la paraula. La paraula forma, informa i emociona. Recordeu que la paraula és allò que ens fa persones. De la paraula neix el diàleg, i és amb el diàleg que ens convertim en ciutadans; que ens relacionem a la societat i que resollem conflictes.
- Cal posar la universitat en valor i cal reivindicar el privilegi que suposa passar per les seves aules. En els anys que vindran, i al llarg de la vostra trajectòria professional, haureu d'afrontar reptes, situacions difícils, i dilemes ètics. En aquells moments us vindran de nou a la ment els ensenyaments que heu après ara.

- Els graduats d'avui sereu les lidereses i els líders del futur del nostre país. Sou dipositaris, a més, de la gran responsabilitat d'exercir un professió al món del dret i de la justícia. Per això aquesta intervenció porta per títol “**Dret, Justícia i Democràcia**”.
- Comencem pel principi. Tota l'existència de Catalunya com a nació va lligada al respecte pel dret i a l'ideal de justícia. Catalunya és un país de juristes, de generacions de lletrats que han posat el dret en el centre de la vida col·lectiva, que han concebut el dret com a instrument per assolir la justícia.
- Aquest és un llegat que es remunta molts segles enrere. Reivindiquem, doncs, la nostra identitat jurídica. Una identitat construïda sobre els valors del pacte, de l'acord i de la paraula escrita. Ja des de l'època medieval, des de la Pau i Treva, des del Consolat de Mar i des dels primers textos del nostre dret civil, ens hem dotat d'institucions per fer valer els drets que vam codificar de manera pionera.
- Som hereus d'una tradició codificadora i garantista que ha tingut com a pilars fonamentals la llibertat de les persones, l'honradesa en els tractes, la responsabilitat i la justícia.
- Perquè sense dret no hi ha societat possible. És amb el dret que es fa efectiva la justícia. La justícia és el pilar que garanteix els drets i les llibertats fonamentals que donen contingut a la democràcia. Els principis democràtics són la font de legitimitat del dret; i és amb la justícia que podem fer-los efectius.
- **Hans Kelsen**, que és el gran referent del constitucionalisme modern, a l'assaig titulat *Què és la justícia?*, va assenyalar que la justícia ha d'estar basada en els valors de la llibertat, de la pau, de la democràcia, i de la tolerància. D'ell vam aprendre que la democràcia és una forma justa de govern perquè suposa la llibertat; i la llibertat significa tolerància. Quan la democràcia deixa de ser tolerant, deixa de ser democràcia. És per això que tot

Estat que es vulgui social, democràtic i de dret ha de fer de la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític els valors superiors del seu ordenament jurídic.

- El dret ha d'incorporar aquests valors per tal que la legalitat sigui legítima; i perquè així, la justícia sigui justa. Avui assistim de nou a un vell debat; **aquell que contraposa la legalitat a la legitimitat** quan ens trobem davant de lleis injustes. Però no tot estat de dret és just ni és democràtic. I és que les lleis només poden ser justes quan respecten els valors inspiradors de les societats democràtiques.
- Aquesta ha estat la base de l'organització política democràtica des de la Revolució Francesa. Quan legislem, fem servir la paraula escrita per traduir a la realitat allò que és just. Per això cal que aquells que fan les lleis tinguin sempre presents els valors republicans de la llibertat, la igualtat i la fraternitat. Les lleis justes només les poden fer homes i dones íntegres.
- Quan això no passa és quan tenim lleis injustes, que institucionalitzen l'abús i la imposició. **En nom de la llei no tot s'hi val.** Un règim polític mai pot ser considerat democràtic quan es dota de lleis que converteixen en legal la discriminació i la injustícia. Com tampoc pot ser democràtic aquell que nega les llibertats; ja siguin les individuals — com el dret de vot de les dones— o ja siguin les col·lectives —com el dret dels pobles a l'autodeterminació—. Les normes només poder ser justes i legítimes quan garanteixen els drets; mai quan es fan servir com instrument d'imposició per dominar els altres.
- Quan parlem de la qualitat democràtica d'un país, no només hem de fer servir com indicador la celebració d'eleccions lliures i periòdiques. També és necessari que les lleis elaborades pels representants dels ciutadans recullin les seves demandes; els seus anhels i la seva idea de societat. **Aquest és el mandat democràtic. Les lleis s'han de fer per servir els ciutadans i no pas perquè els ciutadans hagin de servir lleis injustes.**

- Negar drets individuals o col·lectius esgrimint que la llei no ho permet és una autèntica perversió. No hi ha democràcia possible sense lleis; però les lleis només són justes quan respecten els valors democràtics. En paraules de Montesquieu, que ja ho va recollir a *L'Esprit de les Lleis*, “no hi ha pitjor tirania que la que s'exerceix a l'ombra de les lleis i amb aparença de justícia”.
- Nosaltres, a Catalunya, no renunciarem mai ni a la democràcia ni a la justícia. No permetrem que la nostra història s'escrigui des de cap tribunal. Som subjecte actiu del nostre present i del nostre futur. **La història de Catalunya és nostra, dels seus ciutadans, i som nosaltres qui l'escriurem. Amb resiliència per adaptar-nos. Amb persistència per no defallir. I apropiant-nos de la nostra història.**
- **Un país és la seva justícia, i són els valors que aquesta representa.** Només podem entendre la pràctica de la justícia si és democràtica, honesta i transparent.
- Víctor Hugo a *Els Miserables*, deia que ser bo és fàcil, i que allò difícil és ser just. La dificultat de la justícia és que s'imparteix en relació als altres. Per això l'apreciació d'allò que és just és la més alta distinció i la més gran responsabilitat que pot recaure en un servidor públic.
- Partint d'aquesta premissa, i tornant als clàssics, recordem que precisament per això **Aristòtil assenyalava la justícia com la virtut absoluta:** “*perquè suposa el reconeixement dels drets dels altres, es basa en la legalitat però també en l'equitat; i s'ha d'administrar amb prudència, valentia i llibertat*”.
- Ho heu de tenir sempre present. La justícia s'ha d'impartir de manera honesta, valenta i sensata. Des de la responsabilitat i la humilitat. Mai ha de ser entesa com un càstig sinó com una eina de reparació. Només sent democràtica pot la justícia ser justa i estar al servei de les persones: defensant els dèbils; i prevenint les arbitrarietats dels forts.

- **No existeix, ni volem, una justícia neutra, perquè la justícia no pot ser neutra. Ha de prendre partit, i l'ha de prendre pels drets i les llibertats, que són allò que dona legitimitat a tota societat democràtica.**
- Aquests són els valors que configuren el nostre mandat ètic com professionals del dret. I vosaltres, a partir d'avui, formeu part d'aquesta família. És l'imperatiu categòric que heu de fer vostre, d'avançar cap a una societat més igualitària on els drets humans i la justícia prevalguin i siguin respectats. **Estigueu sempre atents al crit d'alerta a mostrar-nos fermes davant de qualsevol violació dels drets humans, aquí i arreu. Perquè no hi ha res més revolucionari que sentir com a pròpia la lluita contra la injustícia arreu del món.**
- Recordeu, doncs, com el dret, la justícia i la democràcia estan indistriablement lligades. I això també ens ho va ensenyar molt clarament **Fritz Bauer**, el fiscal alemany, que va lluitar de manera incansable perquè fossin jutjats els crims del nazisme. Ell afirmava que "la democràcia és allò pel qual els ciutadans han de lluitar cada dia". Perquè la democràcia és fràgil i l'hem de cuidar, l'hem d'alimentar i l'hem de protegir davant l'autoritarisme i els intents d'afeblir-la.
- Per això ens cal un compromís, militant i permanent, de tots i totes. I sobre tot d'aquells que, com vosaltres a partir d'ara, formeu part de la comunitat del dret i de la gestió dels afers públics.
- Acabo felicitant-vos de nou i desitjant-vos sort i encerts. El camí que comenceu no serà fàcil, però serà llarg i estarà, de ben segur, ple d'èxits.
- Us encoratjo a què sentiu i a que practiqueu la justícia; i sobre tot, a que sigueu ben lliures.

Moltes gràcies